

Planificar per no construir elefants blancs

Publicat per [Interacció](#) [1] el 02/08/2017 - 13:02 | Última modificació: 21/04/2026 - 07:23

La proliferació d'equipaments culturals sobredimensionats o infrautilitzats no és un fenomen anecdòtic, sinó una deriva estructural de la política cultural local quan es desconnecta de criteris de necessitat, viabilitat i valor públic. El concepte d'"elefant blanc" designa precisament aquestes infraestructures que, malgrat l'elevada inversió que han requerit, acaben generant més càrregues que beneficis, especialment per a les administracions públiques que les impulsen.

Lluny de limitar-se a grans projectes icònics, aquesta lògica s'ha estès també als municipis mitjans i petits, sovint sota l'impacte de models com el branding urbà o la ciutat creativa, adoptats sense escala ni capacitat real per sostenir-los. El resultat és un mapa d'equipaments fragmentat i poc coherent, construït a partir d'iniciatives locals aïllades, oportunitats conjunturals i decisions més vinculades a la visibilitat política que a una estratègia cultural sòlida.

El cas dels teatres municipals és especialment il·lustratiu. Es tracta d'equipaments complexos i costosos, tant en la seva construcció com en el seu manteniment, que requereixen nivells d'activitat i capacitats de gestió sovint incompatibles amb els recursos disponibles dels municipis. Quan aquestes condicions no es donen, el retorn social esdevé limitat i el cost econòmic desproporcionat, convertint-los en "petits elefants blancs" que tensionen els pressupostos locals.

Aquesta situació no es pot entendre sense considerar l'absència històrica d'un marc de planificació i ordenació del sistema d'equipaments culturals. Tot i que els governs locals han estat els principals impulsors de la inversió cultural des de la democràcia, aquesta acció s'ha desenvolupat sovint sense directrius compartides ni criteris objectivables, en un context marcat per la fragmentació municipal i per la dificultat d'articular polítiques coordinades.

El Pla d'Equipaments Culturals de Catalunya (PECCat 2010-2020) va intentar corregir aquesta deriva introduint una planificació de mínims, flexible i basada en criteris de necessitat, equilibri territorial i governança. L'objectiu no era imposar un model uniforme, sinó aportar racionalitat allà on predominava la lògica de l'oportunitat, i vincular qualsevol nova infraestructura a un projecte cultural viable i orientat a la creació de valor públic.

Tanmateix, les tensions entre planificació i autonomia local, sumades a l'impacte de la crisi econòmica, han limitat el desplegament efectiu del pla. El resultat és un sistema que continua oscil·lant entre la voluntat d'ordenar i la inèrcia de decisions fragmentades. En aquest context, la pregunta no és només com evitar nous elefants blancs, sinó com repensar la relació entre inversió cultural, governança i sostenibilitat en l'escala local.

Santi Martínez i Illa | Arxius de Ciències Socials

[La pertinència de la planificació cultural com a mètode preventiu de la proliferació d'elefants blancs: el cas del PECCat 2010-20 \[2\] \(2015\)](#)

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Etiquetes: equipaments culturals

Etiquetes: planificació cultural

Etiquetes: polítiques culturals

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2017/planificar-PECCat>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/planificacio_contra_elefants_blancs.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/6932>